

Presentatie *Programma van Aanbevelingen*
“Nederland Integratieland”

Commissie – Van der Tak

Sjaak van der Tak
(alleen gesproken woord geldt)

Dames en heren,

De Commissie, waar ik slechts voorzitter van heb mogen zijn, stelt centraal dat integratie een tweezijdig proces is. Een proces met een cruciale rol voor migranten én met een cruciale rol voor Nederlanders zelf! Het is niet voor niets dat de metafoor van het ritsen op de snelweg dat op de voorpagina van dit rapport staat vermeld. Actief burgerschap bevordert succesvolle integratie. Onderwijs krijgt een sleutelrol. En werk is en blijft een motor van integratie.

Geachte aanwezigen,

Het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA heeft onder leiding van Jos Wienen en Ab Klink precies een jaar geleden een goed, helder en herkenbaar rapport gepresenteerd. Een heldere analyse. Duidelijke conclusies. Een sterke aanzet voor een christen-democratisch antwoord op integratievraagstukken van vandaag en de komende jaren.

Omdat het integratiedebat een steeds voortgaand proces is, heeft het Partijbestuur de Commissie – Van der Tak ingesteld met de opdracht “activiteiten te organiseren die er garant voor zouden staan dat de discussienotitie ‘Investeren in integratie’, een samenvatting van het WI-rapport, breed besproken zou worden (...) uitmondend in beleidsvoorstellen voor de lokale en landelijke politiek.” Vandaag 8 maart 2004 presenteert de commissie haar 53 aanbevelingen, die gebruikt kunnen worden als basis voor verkiezingsprogramma’s voor de Gemeenteraden in 2006 en de Tweede Kamer in 2007.

De Partijvoorzitter heeft het rapport zojuist in ontvangst genomen.

Het rapport is niet tot stand gekomen achter de tekentafel. Een fantastische commissie van CDA-ers met een diverse achtergrond hebben keihard gewerkt aan het rapport. Met soms zeer kritische discussies. De commissie heeft werkbezoeken gebracht aan onder meer Groningen, Tilburg, Enschede, Utrecht en Amsterdam. De commissie heeft gesproken met werkgevers- en werknemersorganisaties, met migrantenorganisaties, vrouwenorganisaties, schoolbesturen en lokale organisaties. Het debat is breed gevoerd zowel binnen als buiten onze partij. Ik wijs u ook op de belangrijke bijdrage van het CDAV.

Het resultaat van alle discussies en gesprekken hebt u voor u liggen. Het heeft veel opgeleverd. Ik vind het hier zeer op zijn plaats om mijn commissieleden te bedanken voor het vele werk dat zij hebben geleverd.

Tijdens ons werk ging het debat in Nederland voort. De politiek heeft duidelijk niet stil gezeten, getuige onder meer de kabinetsnotitie. De VVD-notitie, die veel te negatief, te eenzijdig is. De Commissie-Blok met 30 jaar analyse, maar geen aanbevelingen.

De speech van CDA-fractievoorzitter Maxime Verhagen. De PvdA schijnt binnenkort met een notitie te komen. Nu is er sprake van een oorverdovende stilte rond de PvdA. De PvdA is slapend stil.

Dames en heren,

Dit rapport is geen eindresultaat. Het debat is nooit af.

De commissie – Van der Tak heeft een christen-democratisch aanbevelingsprogramma opgesteld. Enerzijds streng, maar tegelijkertijd ook gericht op burgerschap. Want 30 jaar lang is in het integratiebeleid te veel de zelfkant benut en te weinig de eigen verantwoordelijkheid.

Kern van het rapport: Nederland is geen immigratieland, maar een integratieland! En dat betekent een andere houding, een andere vorm van bewustwording! En dat moet, want we hebben in Nederland te maken met een nieuwe sociale kwestie.

Een sociale clash.

Vele mensen komen van heinde en verre naar Nederland. Op zoek naar een beter bestaan. Soms omdat ze niet in vrijheid kunnen leven. Soms omdat ze hier reeds familie hebben wonen. Soms om te werken. Er zijn nog veel meer redenen te noemen.

De moderne sociale kwestie is een kwestie die het absorptievermogen van ons land onder druk zet. Vooral in de grote steden, maar niet alleen daar. Ook middelgrote steden lopen tegen problemen op, die te maken hebben met een gebrek aan integratie, verkeerde integratie, of verschillende gedachten van integratie. Ook al speelt het daar op een andere schaal, dat maakt de problemen niet minder.

Dames en heren,

Is dit vraagstuk alleen maar negatief te duiden? Nee.

Europa wordt steeds grijzer. Iedereen moet kunnen genieten van de lange oude dag. Andere continenten worden jonger. Europa moet iets doen, wil ze niet wegzakken en een enorme achterstand oplopen. Als we nu niets doen, zijn de gevolgen veel groter. Dat mag niet gebeuren!

Want als het gebeurt, hebben we te maken met een sociale clash van een veel grotere orde... In de allerlaatste plaats moet alles op alles worden gezet om migranten die hier reeds zijn in te zetten in het arbeidsproces. Niemand aan de kant!

Beste mensen,

Nederland is een integratieland, geen immigratieland. Slechts 10% van de Nederlandse bevolking is migrant. In diverse kranten is ons voorstel met betrekking tot arbeidsmigratie al aan de orde geweest: Trouw schrijft dat het CDA meer arbeidsmigranten wil. Nu.nl gebruikt dezelfde terminologie.

Arbeidsmigratie is iets van de nabije toekomst. De Commissie pleit voor een flexibel stelsel van tewerkstellingsvergunningen inclusief een arbeidsmarkttoets. Dat is iets anders dan een ongeleide stroom arbeidsmigranten. Wij willen niet dat Europa verder achterop raakt. Wij willen dat Nederland zich voorbereid op de toekomst en dat betekent dat in bepaalde beroepsgroepen moet worden gekozen voor werknemers uit het buitenland. We moeten denken aan bijvoorbeeld het 'greencardsysteem' dat

succesvol is in een land als Canada. Ik heb dat kortgeleden zelf kunnen beoordelen.

“Echte integratie begint bij actief burgerschap”.

Daarom heeft de commissie een rapport geschreven met actief burgerschap als leidraad in alle hoofdstukken. Actief burgerschap kent een drietal pijlers: sociaal, cultureel en economisch.

Sociaal.

Om de integratie te laten slagen dienen zowel Nederlanders als migranten niet alleen in eigen kring contacten te hebben, maar ook daarbuiten. Met andere woorden, het gaat niet alleen om bonding, maar om bridging! Denk aan moeders, die actief zijn op scholen of bij sportverenigingen. Die moeders zijn actief burger in de Nederlandse samenleving. Nederland is geen immigratieland; Nederland is een integratieland. Bonding is het principe dat je alles in eigen kring zoekt. Je praat met mensen die dezelfde achtergrond hebben als jij. Je doet alles met hen. Dit bevordert de integratie niet! Daarom stellen wij eisen aan het halen van een huwelijkspartner uit het buitenland voor iedereen die in Nederland leeft:

- een leeftijdseis. Wij vinden dat de ruimte binnen de Europese verdragen maximaal benut dient te worden. We roepen Europa op om te komen tot eensgezindheid over de leeftijdseis die gesteld wordt aan huwelijkspartners. Vandaag bleek ook dat een meerderheid van de Europese bevolking wil dat Europa eensgezindheid laat zien in dit dossier! Dit is een majeure uitdaging voor het Nederlands voorzitterschap!

- een inkomenseis. Je hebt de plicht om in je eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Dat betekent dat je minimaal 120% van het minimumloon moet verdienen. Wij zeggen niet dat de partner, die reeds in ons land woont de partner uit het buitenland moet onderhouden. Dat creëert afhankelijk. Dat creëert ongelijkwaardigheid. En daar zijn wij op tegen. Wat de VVD zegt op dit punt is veel te makkelijk. Je lost het probleem niet op door te zeggen dat je 10 jaar geen beroep mag doen op de sociale zekerheid. Daarmee creëer je afhankelijkheid, waarmee je de positie van de huwelijkspartner, voornamelijk vrouwen nog kwetsbaar maakt.

- we vragen om een basisniveau van inburgering te beginnen in het land van herkomst.

Dan gaat het om de Nederlandse taal. Dan gaat het om het leren van de kernwaarden van de Nederlandse samenleving.

Eind februari was ik in Canada. Dit Noord-Amerikaanse land heeft verspreid over de hele wereld 18 bureaus, waarmee contact gezocht kan worden door mensen die willen migreren naar Canada. Waarom zou Nederland dat niet kunnen doen? En wat is er op tegen om de digitale wereld in te zetten om mensen voor te bereiden op hun komst naar Nederland?

- een huisvestingseis. Het kunnen voorzien in adequate zelfstandige huisvesting is een cruciaal element om actief burgerschap in de Nederlandse samenleving te bevorderen. Het is schrijnend te zien dat gezinnen voor jaren bij oom of tante inwonen. Acht à negen mensen in een driekamerwoning kan niet. Zo creëren we afhankelijke burgers in plaats van actieve burgers!

Kortom; we moeten toe naar bridging. Het bruggen slaan tussen groepen, tussen mensen. We moeten het besef hebben dat we allemaal in dit land wonen en niet in

een wij/zij-verhouding moeten leven. Met het tegen elkaar opzetten van mensen komen we niet verder!

Dames en heren,

De beste weg om actief burgerschap om mensen over te brengen ligt in het onderwijs. In onze ogen dient het gehele onderwijs gericht te zijn op integratie. Dus niet alleen de inburgeringscursus, maar het gehele onderwijs! Voor iedereen! De kop 'CDA wil meer dwang bij onderwijs allochtonen', vandaag op de voorpagina van Metro, is dan ook onjuist! Bovendien, in ons rapport staat het woord allochtoon slechts twee keer genoemd. Ten eerste bij de citering van het SCP-rapport "Allochtonen in Nederland in 2003". Ten tweede dat wij niet willen spreken van een "allochtonenprobleem". De commissie heeft bewust gekozen voor de term 'migranten'.

We bepleiten daarom ook het vak 'burgerschapskunde'. Dat is een leuk vak, waarin je leider bent bij een sportvereniging of je doet het een en ander voor jouw buurt. Het gaat om de beleving van de kernwaarden van de Nederlandse samenleving!

De commissie concludeert dat de sleutelrol in het integratieproces ligt in het onderwijs. De commissie vindt dat het Curriculum in het onderwijs moet bestaan uit een aantal elementaire elementen:

1) De kernwaarden van de Nederlandse samenleving

- Mensen in vrijheid en verantwoordelijkheid hun eigen identiteit kunnen vormen en die maatschappelijk (in eigen instituties) tot uitdrukking kunnen brengen;
- Maatschappelijke instituties en private instellingen die vrijheid van mensen in hun optreden ook zelf respecteren;
- Mensen voldoende worden toegerust, uitgedaagd en verplicht om in de samenleving verantwoordelijkheid te dragen. De overheid schept daarvoor zoveel mogelijk de randvoorwaarden (bv. scholingsaanbod) en stelt daartoe eisen aan personen en instituties;
- De overheid de waarden van de democratische rechtsstaat uitdraagt en de daarvan afgeleide normen handhaaft en daarvan afwijkend gedrag bestraft.

Tot de kernelementen van de rechtsstaat behoren volgens het CDA in ieder geval:

- De erkenning dat elk mens uniek is en een persoonlijke verantwoordelijkheid heeft;
- De onverenigbaarheid van dwang en persoonlijk geloof;
- De gelijkwaardigheid van man en vrouw;
- De gelijkheid van een ieder voor de wet en de gelijkwaardigheid van alle mensen, ongeacht geslacht, religie, seksuele geaardheid, etniciteit etc.

2) De rol van religie en levensbeschouwing

3) Het ontstaan van de Nederlandse samenleving en cultuur

4) Intercultureel onderwijs

5) Burgerschap

6) Participatie op de arbeidsmarkt

7) Emancipatie

8) Voor het Voortgezet onderwijs: 'maatschappelijke stage'

Dames en heren,

De achterstanden in het onderwijs dienen te worden ingedamd. Als Nederland daadwerkelijk werk wil maken van het verkleinen van onderwijsachterstand van leerlingen, dient het achterstandenbeleid losgekoppeld te worden van de etnische achtergrond van kinderen en hun ouders! Achterstanden dienen volgens de commissie te worden gebaseerd op onder meer de sociaal-economische achterstand en de intelligentie van kinderen.

Bovendien dient nog veel nadrukkelijker dan nu de nadruk te worden gelegd op Voor- en Vroegschoolse educatie, schakelklassen, kop- en topklassen. Het kan niet meer zo zijn dat een kind van vier jaar op school komt zonder Nederlands te spreken. Dat is slecht voor het kind. Dat is slecht voor de andere kinderen in de klas. Dat creëert uitsluiting. Wij willen juist de talenten van iedereen benutten. Wij willen iedereen actieve burgers laten worden.

Een kind kan niet zonder ouders. De ouderbetrokkenheid op school dient dan ook te worden vergroot door ouders en school bindende afspraken te laten maken aan het begin van de schoolcarrière van het kind. Ouders krijgen dan direct de kennis die zo noodzakelijk is. Bovendien worden ze geconfronteerd met de verantwoordelijkheid van de betrokkenheid van het kind. Ouderparticipatie is onontbeerlijk! Omdat desondanks problemen tussen school en ouders kunnen ontstaan, vindt de Commissie dat "communicatie met ouders" en dan in het bijzonder migrantenouders in de lerarenopleiding moet worden opgenomen! In sommige culturen is ouderbetrokkenheid niet vanzelfsprekend. Daar moet dan aan gewerkt worden.

Dames en heren,

Werk en onderwijs zijn cruciaal voor succesvolle integratie. Om te slagen op de arbeidsmarkt is het afmaken van een opleiding noodzakelijk! De commissie stelt dan ook voor alle jongeren van 17 tot 23 jaar, die hun opleiding nog niet hebben afgerond in een verplicht leer/werkcontract te plaatsen. Zo kunnen zij hun talenten laten zien op de arbeidsmarkt en tegelijkertijd de diploma's halen die ze nodig hebben. Willen wij hen anders aan de kant laten staan? Daarom staat in ons rapport dat er geen uitkering wordt verstrekt aan jongeren zonder diploma.

En natuurlijk dient hierbij ook het VMBO de noodzakelijke impuls, zodat jongeren beter tot hun recht komen op de arbeidsmarkt! De verbetering van het beroepsonderwijs is zeer noodzakelijk om alle jongeren actief te laten worden op de arbeidsmarkt.

Met werk in het onderwijs kan niet vroeg genoeg worden begonnen. Alle jongeren dienen dan ook in het voortgezet onderwijs een maatschappelijke stage te volgen. Werkgevers moeten de verantwoordelijkheid nemen om voldoende stageplaatsen aan te bieden! Voor wat betreft de inburgeringscursussen en maatschappelijke stages denken wij dat bij het sluiten van regionale akkoorden de afspraken tussen overheid, werkgevers en maatschappelijke organisaties tevens afspraken moeten worden gemaakt over duale trajecten.

Dames en heren,

Integratie is een tweezijdig proces.

Vandaag, 8 maart 2004, presenteren wij ons rapport. Bewust vandaag, want het is Internationale Vrouwendag. De rol van de vrouw in het integratieproces is volgens ons dan ook van cruciaal belang. Het CDAV heeft dit proces binnen het CDA, maar ook daarbuiten op de kaart gezet. Een compliment is op zijn plaats!

Zoals minister De Geus vanmorgen zei: "het emancipatieproces is nog niet voltooid!" Wij vinden dan ook dat emancipatie een aparte component moet zijn in het inburgeringsprogramma. De rol van de vrouw is cruciaal. Het is een dieper vraagstuk. Het gaat om het gendersaspect in de samenleving. De uitsluiting van de vrouw is verkeerd. Wellicht dat het noodzakelijk is dat de positie van de vrouw beter in wetgeving wordt verankerd.

Daders van huiselijk geweld dienen gestraft te worden. Zij mogen voor een periode van vijf jaar geen bruid uit het land van herkomst laten overkomen. Bovendien moeten gemeenten zorgen dat concrete acties worden gestart, waarin vrouwen faciliteiten krijgen in gebouwen waar hun kinderen ook onderwijs krijgen.

De rol van het gezin mag ook niet onbenoemd blijven. Sommige gezinnen slagen er niet in hun rol en verantwoordelijkheid waar te maken. Kinderen mogen daarvan niet de dupe worden. Een vroegtijdige signalering is nodig. Daarvoor is een ketenbenadering noodzakelijk van consultatiebureaus, peuterspeelzalen, kinderopvang, gezinscoach en schoolarts.

Beste mensen,

Het CDA onderscheidt zich van andere partijen door een belangrijke rol toe te kennen aan religie en levensbeschouwing. In het onderwijscurriculum. In het integratiebeleid. Religie behoort tot onze maatschappelijke werkelijkheid. Religie doet er toe. En dat mag de VVD niet ontkennen. Er zijn vele VVD-ers die bij de aanvaarding van een ambt de eed afleggen. Mevrouw Hirshi Ali, doet religie er dan niet toe?

Het CDA gaat de dialoog aan over de rol van religie en levensbeschouwing in het publieke domein. Met migranten. Met Nederlanders. Met organisaties met verschillende culturen en achtergronden.

En om maar duidelijk te zijn ... het CDA is niet tegen hoofddoekjes. Het CDA is ook niet tegen islamitische scholen.

Tot slot nog enkele aanbevelingen over de buurt.

Door een gedifferentieerd woningaanbod ontstaat een meer evenwichtige samenstelling van wijken en buurten. Dit voorkomt segregatie. Zo nodig wordt de Huisvestingswet daartoe aangepast om de vestiging van nieuwkomers selectief te beperken. Voort wordt het middels verbeurdverklaring van panden mogelijk om illegale activiteiten tegen te gaan.

Verder moeten we een juiste balans vinden tussen de instroom en het vermogen van een samenleving om mensen met achterstandsproblemen te kunnen helpen en begeleiden én een selectief vestigingsbeleid. Het oude beleid van de PvdA gaat op dit punt niet meer. De PvdA mag en kan zich niet slapende rijk rekenen.

Dames en heren,

Ik begon met de sociale clash, de moderne sociale kwestie. Marja van Bijsterveldt heeft hier een jaar geleden ook op gewezen. In het nieuwe integratiebeleid moet er een discussie zijn over kernwaarden. Het gaat niet alleen om de normen, zoals de VVD en D66 zeggen.

Discriminatie is een onderbelicht thema. Werkgevers dienen discriminatie veel sterker te bestrijden. De overheid moet zijn verantwoordelijkheid nemen voor actieve bestrijding van racisme en discriminatie en stimuleert een streven naar wederzijds respect en vertrouwen.

Ik ga afsluiten.

De commissie heeft haar werk met veel elan gedaan. We hebben veel energie gekregen van alle goede boeiende soms botsende gesprekken. We zijn verder gekomen. Dit heeft geleid tot dit rapport, waarin we hebben gekozen voor enkele hoofdthema's zonder daarbij aanspraak te maken op volledigheid.

Met wat wij hebben gezien, gehoord en gelezen, denken wij volmondig te kunnen zeggen dat Nederland een volgende stap dient te maken. De stap naar het besef dat Nederland geen immigratieland is, maar een integratieland.

Dank u wel.